

FOGARAS ÉS VIDÉKE

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap.

Előfizetési ár:
Helybenházhoz hordva, vidékre postán küldve:
Egész évre 8 Kor., félévre 4 K., 1/4 évre 2 K.
Egyes szám ára 16 fillér.

Megjelenik hetenkint egyszer: vasárnap.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Thierfeld D. könyvkereskedése.

A hirdetések díját jutányosan számítjuk.
Nyílt tér: soronkint 20 fill.
Hirdetések és Nyílt tér díja előre fizetendő
Kéziratokat nem adunk vissza.

A haladás útján.

Fogaras, a várossá való átalakulással a haladás útjára lépett. A mindenségben a kisebb égitestek tasztják maguktól a nagyokat, nagyon természetesen, mert nem bírják azokat, a nagyok pedig vonzzák a kisebbeket. Ennélfogva természetes, hogy a nagyobb városok s magukhoz vonzzák a kisebbeket, így történt ez velünk is addig, amíg a községek sorában állottunk. De most már ennek meg kell szünnie! Mi is várossá lettünk és ezzel a lépéssel megszereztük mindazokat a jogokat melyek a — miniket magukba olvasztani akaró — nagyobb városok tulajdonai voltak eddig.

A várossá való átalakulással nemcsak jogunk, de erkölcsi kötelességünk kiegészíteni ezt a mi csonka vármegyénket. Most, hogy ez a szó ismét kicsuszott a tollunk alól eszünkbe jut az a hajsza, amit lapunk első évfolyamának egyik, „Csonka vármegye“ című cikkéért szenvedtünk az akkori „illetékes körök“ rövidlátásából kifolyólag. A

csonka vármegye című cikkben kifejtettük, hogy megyénknek keze, lába van, de feje nincs! Hiányzik a törvényszék és e miatt fejtelten a vármegye. A rövidlátó körök azonban ezt természetesen másként magyarázták, sőt a főispáni tekintély és állás megdöntését olvasták akkor ki a mi teljesen jóhiszemű cikkünkől és volt azután hadd el hadd! Visszaemlékezve erre a nevetséges dologra, bátran írjuk ma már, hogy csonka a vármegyénk, mert ma már bizonyára egyetlen ember sem akad az egész megyében aki azt másra értse, mint amiről mondva van. Hála Istennek vármegyénk jelenlegi feje Széll József főispán olyan tekintélyes, agilis, nagytehetségű és hatalmas férfiú, akitől a megye minden rétege a rég sóvárgott világosság és boldogulás eszméit, terveit hiszi és várja megvalósulni, amely processzus már meg is kezdődött és áldásosan folyik. Aki erős és igazságos feje a megyének és így senki sem magyarázza manapság a csonka vármegye kifejezést oda, hogy nincs főispánja Fogarasnak, mert hiszen

van, még pedig — mindnyájunk öröme — olyan, amilyennel kevés megye dicsekedhetik!

Ha tehát azt mondjuk ma is, hogy csonka a vármegyénk: a törvényszék, pénzügyigazgatóság és telefon hiányait értjük alatta. Fogaras van olyan kiterjedésű megye, hogy ellátja mind a három fenti intézményt bőséges munkával. Hiszen a statisztika világosan melléltünk beszél, amidőn kimutatja, hogy Fogaras milyen nagyszámu üggyel szerepel a brassói törvényszéknél, vagy a pénzügyigazgatóságnál is.

Jól tudjuk, hogy sokan nem helyeslik, hogy megint új és új tervekkel állunk elő. Dehát ez a világ folyása!

Bár a biblia bölcsen megmondja, hogy semmi sem új a nap alatt, mégis folyton mozog a föld és körforgásában újabbnál újabb tüneteket észlelünk. Így az emberi életben is újabb és újabb eszmék tűnnek elő és mivel jól tudjuk, milyen hosszú idő, nagy és kitartó munka kell ahhoz, hogy bár a legcsekélyebb eredményt is felmutathassa

TÁRCA

NE IRJ.

Akit szeretsz, ne irj annak levelet,
El se fogadd, hogyha ő küld teneked . . .
Ha jön az ősz, elvirul a kikelet, —
Egész erdő levele se menti meg . . .

Ha szívetek elhidegül egymástól:
Egész levélerdő tüzen se lángol.
Szerelmetek napja után jön az est
S gondot ad, hogy a levelet
összetépd, vagy tűzbe vedd? . . .
Irnák.

Szekely asszonyok a jegyzőnél.

A „Fogaras és Vidéke“ számára írta: Herczeg Albert.

— Aggyék Isten szörönsés jó röggelt tekintetős jedző ur! Há mi jóba forgolódna, hogy szógál még egészségök? Hálá lögyön öszöntfösségének, hogy egészségvel, békösség-

vel fé virjasztotta a tekintetős uréket es; bizvást azt ké vala higgyem, hogy má mindönöstől etemet elevenön münköt bünös em büröket öszöntfössége ojan boszorkányos üdö kerekedék az éjjön.

— Eltalálta Julisnén, komisz egy idő volt, az már igaz, dehát mondja mi hozta ily korán ismét hozzánk, talán csak nem ütött a menykő a leánya házába, vagy a konytya tetejébe, hogy ugy ki van kelve a képből?

— Dehogy ütött, csókolom a kezit a tekintetős urnak, dehogy ütött; azt még a sístergős isten nyila es kéméli, még az es rettög föbe kollintani, nehogy a mocskos szája alá kerüjön. Uram bocsá . . . ha vét-közöm, dehát verje még a mindörható, atyáságos, jó Isten a ribanc portékáját ojan egy . . . isze a tekintetős ur jó tuggya no, ha szinte nem es mondanám. . . Azt embör ki se gondója a földön amit aza zasszonyembör ekövet rétam. Szögény apjok a miolta meghót — a zisten nyugosztaja meg még a kiesid

ujja körömfetekejit es — nincs egy nyugodamas pércöm.

— Mit gondó édös tekintetős ur, ma röggel es a mint a lábam ki töttem a zudvarra, hogy a zapró márhának önni aggyak; má sápitozni kezdött réjám s öngedelömmel lögyön mondva, még sárosható izének es öszveteremtütt. pedég földön csuszó varasgyék lögyek, ha még néztem es a lusta bihalra.

— Ej, ej Julisnén lelkem ne átkozódjék. Be nem szép, hogy maguk mindig csak perlekednek, számot tenne, ha idegenek, nem anya es a leánya lennének. Nem szép Julisnén higgye el nekem, nem szép, hogy ilyen dolgokat csinálnak. Maga már meglett öreg aszsony, magának hát legyen több esze. Ügyet se vessen a leányára, akármit kiabál, tegyen ugy mintha meg sem hallaná s akkor előbb-utóbb ő is beleun, nem kacagja az egész falu magukat. Ugy-e megfogadták a minap is itt ezen a helyen, hogy többet nem fognak bajlódni egymással? Mondja Julisnén nem ugy volt? Annyi baj van magukkal,

Sirolin

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

Tüdőbetegségek, hurutok, számarköhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánlva.

Mint hogy értéktelen utáztatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche“ eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

„Roche“

Kapható orvosi rendelésre a gyógyszerárakban. — Ára üvegenkint 4.— korona.

az ember, szükségesnek látjuk az új év elején felvetni a három eszmét, mint a melyek ezidei munkálkodásunk, harcunk és terveink főtárgyai lesznek, mert a távol jövőnek a multban kell világot gyujtanunk, ha eredményt akarunk elérni!

Reméljük, hogy amint eddig több szép és nemes célt vittünk diadalra alhatatos és kitartó munkánkkal, úgy sikerülni fog ez is, ha sokáig kell is dolgoznunk, fáradnunk, ha sok odiumot kell is magunkra vennünk addig.

Halmly Gyula.

Katonás nevelés és a cöllövészet népszerűsítése.*

Irta: Simon Gábor ref. főgimnáziumi tanár.

Az állam oktató és nevelő rendszerét egy hatalmas, izmos élőfához hasonlíthatjuk, melynek gyökerét a népoktatás, a középfoku oktatás és koronáját a felső, vagyis a főiskola oktatása alkotja. A népoktatás gyökérszállai elhatolnak a nép minden egyes tagjához s azokat egységes módon iparkodnak az állam lehető leghasznosabb polgáiraivá tenni. A középfoku oktatásnak szintén egységes alapokon kell nyugodnia s az állam közoktatási rendszerének egységes törzskét kell alkotnia.

A középfoku oktatáshoz a legfontosabb társadalmi és állami érdekek fűződnek, mert a társadalom és állam vezető elemének, értelmiségének életsorsa jóformán a középiskolákban dől el. A középiskolai oktatás hosszú időtartama lehetővé teszi azt, hogy a középiskolákban még az elemi oktatás hiányai is pótolhatók legyenek s bő alkalmat

* Simon Gábor miskolci tanár volt az első, ki az ottani ref. főgimnáziumban a katonai nevelést és cöllövészetet meghonosította, amiért is a hadügyminisztertől éremmel lett kitüntetve.

nyújt arra, hogy a felsőbb tudományos élet-hivatásokra az előkészítés oly tökéletes legyen, hogy a középiskolák sikeres elvégzése után a főiskolai tanulmányok semmi különösebb nehézséget ne szolgáltatassanak. Érthető tehát az a kiváló érdeklődés, melylyel egy a nagy közönség, mint a hivatásos körök a középiskolai oktatás iránt viseltetnek. Legtöbb szö esik egy a napi sajtóban, mint a szaklapokban, a középiskolákról. Tényleg a legnehezebb feladatok közé tartozik a középiskolákat a haladó kor kívánalmaival állandóan párbuzamba hozni és kellő színvonalon megtartani.

A legtöbb harc nemcsak nálunk, de egész Európában a középiskolák egységes jogosítása körül folyik. A legradikálisabb megoldást nyert a dolog Poroszországban, hol a németcsászár a különböző fajta középiskolák egységes jogosítása mellett döntött. Azonban helyesebbnek tartjuk a dolognak oly módon való megoldását, hogy a két vagy többféle középiskola nemcsak a jogosítás tekintetében, hanem a tanterv és tananyag tekintetében is teljesen egyenlővé tétessék. Az egységes középiskola mellett szólnak a legfontosabb érvek, érdekek; ezt követelik a katonai tisztikar jól felfogott érdekei; ezt kell sürgetnünk különösen azért, hogy a polgári középiskolákban bizonyos katonás szellem és nevelés honosítsák meg s ez által ott az általános elismert szellemi tultetelés megszüntetessék s ily módon a katonai tisztképző akadémiák jobb anyagot kapjanak s a polgári értelmiség lassu elsatnyulása megakadályoztassék.

A katonai erények minél szélesebb arányokban s minél intenzívebben karoltatnak, fel az állam ereje annál nagyobb lesz. A magyar faj e tekintetben mindig az első közt foglalt helyet. Azonban újabb időben a katonai erények dolgában is oly nagy mérvű érzéketlenség és hanyatlás mutatkozik, hogy e tekintetben a katonai kormányzatnak, különösen pedig a honvédelmi kormányzatnak

a polgári társadalommal és közoktatással szemben egy az általános véderő, mint különösen a honvédelem szempontjából a leghatározottabb követelményekkel kell felépnie. Szélesebb értelemben a honvédelmi kötelezettség kiterjed az állam minden mozogni tudó polgárára karkülönbség nélkül. Silány tagja az a hazának, aki a puskát nem bírja el és nem tudja elsütöni, ha veszélyben forog a trón és a haza. Ma pedig a lövőfegyverek ismerete és szeretete hanyatlóban van a vadászati tilalom és a kényelem szeretet miatt. Kétségbenvonhatatlan tény az is, hogy az egy éves önkéntességre jogosultak és általában a hadkötelezettek száma középiskolai tanulók és általában a népesség szaporodásával együtt évről-évre gyarapszik s mindamellett általános a panasz a sorozóbizottságok részéről, hogy nemcsak az önkéntesekkel szemben, hanem általában az újoncokkal szemben is a sorozó mértéket 15--20 éven belül szemmel láthatólag alább kellett szállítani. Vegyük ehhez még azt is, hogy a fegyveres erőnek csak kis részét lehet tényleg, állandóan fegyver alatt tartani, a jóval nagyobb része pedig a polgári társadalomban üzi foglalkozását, amely foglalkozások egyáltalán nem kedveznek a katonai erényeknek, hanem ellenkezőleg a legtöbb esetben károsan hatnak azokra.

Ezek után bátran kimondhatjuk, hogy komoly ujitásokra és kezdeményezésekre van szükség az egész vonalon, s ezek során napirendre kell tűzni a középiskolák egységesítését is.

A középiskolák egész Európában meglehetősen egyforma fejlődésmentet mutatnak. Kezdetben a középiskolák mindenütt az egyházak kezében voltak s mindenütt ráütötték a formai képzés bélyegét a klasszikus nyelvek nagymérvű, majdnem kizárólagos tanításával. Miután a régi középiskolák az ósdi hagyományokkal szakítani, s a fejlődő kor kívánalmával lépést tartani nem tudtak, a természettudományok fejlődésével, a technikai

mint két faluval együttesen. Már magam resteltem a sok komédiát.

— Én Istenöm, én édes Istenöm, há má mi tövő tuggyak lönni! . . . Isze én nem es szótam hézza. Ő nem tér el tőlem, ő kezdi. Éppeg mindönt chagassak? Isze akkor még a kicsid Kirisztus se bir vele; akkor ugyanvalost a nyakamra hág. De immá látom, hogy ide es hájába jövök, má a tekintetős ur es epártót tőlem, ingöm tart kovásznak min . . . dön . . . be . . . Má . . . á a te . . . kin . . . te . . . tős . . . ur . . . es . . . el . . . len . . . se . . . göm . . .

— Én nem tartom magát kovásznak semmiben édes Julisnén, nincs ok rá, hogy annyira lelk dezzen. Ugyan miért sir na? Ne legyen gyerek. Én a javát akarom mindkettőjüknek. Nekem Julisnén anyyi, mint a leánya és viszont. Én egyiket sem pártolom, ugyan miért pártolnám? Én azt akarom, hogy már egyszer csendességben éljenek, hogy ne legyenek örökös pletyka és nevetés tárgya, ne pereljenek, ne fizessék minden fillérüket az ügyvédeknek. Sokszor elgondolom, milyen szépen élhetnének maguk együtt, egymást segítve, gyámolítva és becsulva. Látja Julisnén magának leánya van és még sincs senkije, nincsen aki bár egy pohár vizet adjon, ha beteg lesz.

— Ez fáj neköm es derága tekintetős ur lássa éppeg ez fáj neköm es . . . De

immá lögyön egy amint özöntfössége akarratya jobbnak lássa. Én ezután, megkövetöm á'sson még réja se pököm, nem én posztujak ol a föld szinirő, ha szólok hézza még egy vakkantást es.

— Julisnén, Julisnén megint átkozódik?

— Nem átkozodom én tekintetős jó uram, csak egy mellyékösön mondom, hogy ngató kutya lögyek, ha bibelődöm még vele. Pökjön szömbe a tekintetős ur es, nem bánom, ha még éccő rossz hírömöt haja.

— Most es, csókolom a kezit, ajárásba vonék akamatlanokódó, hogy azt a tégnapeleött bé adott panaszt visszavönnémforma, ha a tekintetős ur es nem lönne idegönkődő házza és a naccságos szögabiró urnak bé nem kütte vóna. Minekutána hógy szómat ne felejesem, a léjányom, veszekődése után azt izente vala átal a cselégyitő, hogy ha nem pörölök s a bepanaszolásomat visszakeröm, ő mindönt ide ad a mi a zenyim.

— Baj Julisnén, baj, mert az már elküldödött, de én mindig a javát akartam kegyelmednek s ha csakugyan megbánta a beadott panaszt és a leánya itt elöttem megígéri, hogy mindent vissza ad, egyuttal szavukat adják, hogy többet nem civakodnak, egymás után nem kiabálnak, én rögtön irak a szögabiró urnak s megkérem, hogy most az egyszer kegyelmezzen meg maguknak, vessse el a panaszt.

— Akarja Julisnén?

— Igen tekintetős ur, igen. Álgya meg a zisten, mijen egy jó embőr a tekintetős ur.

— No hát hívja ide, az irodába a leányát.

— Ahajtég van a zudvaron tekintetős ur. — Sára hé, jöszte no bé, hivul a tekintetős ur!

— Szöröncsés jó röggelt aggyon a zisten tekintetős ur!

— Adjon Isten magának is Sára. Na jöjjön csak ide közelebb, beszéljünk okosan. Azért hivattam, akar-e kibékülni az édes anyjával?

— Há má hogyne akarnék tekintetős jedző ur, ha ökeme es akar?

— Az édes anyja azt mondja: maga beizent az előbb, hogy mindent átad, ami apróság még a maga házánál maradt, ha ő a panaszát visszavonja. Igaz?

— Igaz biza instánám á'sson tekintetős ur.

— Megigérik itt a biró ur jelenlétében nekem, hogy ezután békességben élnek?

— Megigérik, megigérik tekintetős ur.

— Ugy én még ma irak a szögabiró urnak, hogy a panaszt (amit bé sem adtam, ismervén ökemék természetét) semmisítse meg. A beadványra bélyegeket mentek ugyan, de már az legyen az én károm.

— Álgya meg a mindönható érte!

ismeretek és modern élethivatások szaporodásával minden államban realisabb irányu középiskolák keletkeztek. Nálunk a reformáció első 50 évében 33 katolikus, 125 pöttestáns és 9 unitárius középiskola keletkezett a közszűkeég nyomása alatt a mult század 50-es éveiben 12 magyar város állított fel reáliskolát, midőn a főreáliskolák még csak 6 évfolyammal bírtak. Rövid idő múlva a főreáliskolák is 8 évfolyammal látattak el s ennél fogva a leglényegesebb különbség a kétféle középiskola közt megszűnt s ekkor az egységes jogositás kérdését is azonnal napirendre kellett volna tűzni. A középiskolák egységes jogositását a 90-es években Csáky Albin gróf közoktatásügyi miniszter tűzte a leghatározottabb alakban napirendre, s ezen törekvését nemcsak a közvélemény kísérte általános helyesléssel, hanem még a képviselőház is élénk tetszéssel fogadta. Azonban az ügy nagyrésztben a szakférfiak szűkeklülsége, a saját szaktárgyaik iránt való elfogultság és tulságos érzékenység miatt megfeneklett, s míg a közoktatásügyi tanácsban a katonás nevelés s általában a testnevelés ügye méltó képviselőre nem talál, addig az ügy megoldatlan is fog maradni. A klasszikus nyelvek szakemberei azért nem hajlandók engedelményekre, mert ha az átengedett területeket a szakemberek újra szellemi tárgyak tanítására foglalják le; akkor nem áll be javulás, s nem szűnik meg az általánosan elismert szellemi túlterhelés messzire kiható káros következményeivel. A honvédségnek okvetlen méltó képviselőre van szüksége az országos közoktatásügyi tanácsban, nemcsak általános honvédelmi szempontból, hanem azon egyszerű oknál fogva is, mivel a tisztképző iskolák, sőt a hadapródiskolák kapui is megvannak nyitva a polgári középiskolai tanulók előtt, tehát a polgári főiskolák és más iskolanemek képviselői mellett a katonai főiskolák és hadapródiskolák képviselőit is ott méltó hely illeti meg. Míg a honvédelmi kormány az országos közoktatásügyi tanácsba

képviselőket nem küld, addig a polgári tanintézetekben a katonás nevelés térfoglalása s az ifjusági céllovészet sikeres meghonosítása alig remélhető. Ezen katonai képviselők azután a katonás nevelés révén tartásák állandóan napirenden a jövő középiskolájának, az egységes középiskolának kérdését is, mert ennek sikeres megoldása csak üdvöt hozhat hazai közoktatásügyünkre, mivel a polgári nevelés és oktatásügy nyerni fog erkölcsi erőben, a katonai tisztképzés pedig szellemi tartalomban.

A középiskolákat meg kell szabadítani a klasszikus nyelvek tulságos terhe és nyomása alól. A modern nemzeti irodalmak már nagyrészt felszították magukba mindazt, ami a klasszikus remekművekben értékes. A mennyi ismeret egyes felsőbb hivatásoknál a klasszikus nyelvekből és műveltségéből szükséges, az a főiskolai oktatás keretében sajáttitandó el. A görög nyelvet gimnáziumainkban az V-ik osztálytól kezdve átlagos számításal minden tanuló 684 órán keresztül tanulja, a latin nyelvet pedig az első osztálytól kezdve 1584 órán keresztül, amelylyel még sok terhes külső munka is van kapcsolatban. A felmutatott eredmény egyáltalán nem áll arányban a klasszikus nyelvek tanulásával járó testi és lelki torturával, s egyáltalán nem jogos az a főlény, melyet a klasszikus nyelvek biztosítanak a gimnáziumi érettségi bizonyítványnak a reáliskolai érettségi bizonyítvány felett, mikor ez utóbbi megszerzése éppen annyi időbe és fáradságba kerül, mint az előbbi. A görög nyelvnek az egységes középiskolákban nincs helye, ehelyett a görög remekművek hazai nyelven való olvasatása a magyar nyelv tanítása pedig tetemesen korlátozandó.

Helytelen a gyermeket 9—10 éves korában pályaválasztás elé állítani, amikor fizikai és szellemi képességei alig kerülnek ki a pólyából. A szakszerű nevelés korai megkezdése akadályozza a lélek belterjes, intenzív fejlesztését, félszeg, elfogult elméket és társadalmi kasztokhoz vezet. Igazságtalan,

hogy az a tiszt, ki gyermekét korlátolt anyagi viszonyai miatt a katonai reáliskolába kénytelen beadni, mivel ott a tanítás olcsóbb, s e miatt a magasabb polgári tudományos élethivatásokra való átlépés óriási nehézségekkel jár.

(Folytatjuk).

A visszavándorlás.

Irta: Gábor Dániel.

(Folytatás.)

Ez annál is inkább szükséges, mert társadalmunk sociális viszonyai folyton egészségtelebennebbé válnak. Ugyanis a szegényebb osztály és a tőke meg az intelligencia közötti űr mind nagyobb lesz. Ennek folytán nincsen meg e társadalmi tényezők között a szükséges és célszerű érintkezés. Semmi sem természetesebb, minthogy ennek folytán a társadalmi érintkezés mind ridegebb lesz és a dolog természetes következménye, hogy észrevétlenül még, de a társadalmi kölcsönös ellenszenv mind fokozódik.

Hogy valamely bajt meg lehessen szüntetni, rá kell arra és annak veszedelmes voltára mutatni és keletkezésének okait eltüntetni.

Szerény véleményem szerint a szegényedés okait első sorban magában a munkásosztály életmódjában is kell keresnünk.

Kevés kivételtől eltekintve, nincsen érzéke a takarékosagra, igen nagyon hódol a fényüzésnek és az alkoholnak. Ezért tartanám én oly égető szükségesnek, hogy a nép- és tanonciskolákba vezessük ismét be az iskolai takarékpénztárokat, amelyeket a legnagyobb körültekintés mellett vezetve, fejlesszék a jövő generációba a takarékosági szellemet. Mert csak egy ily szellembe nevelt új nemzedék lesz képes a megélhetés mostoha viszonyaival megküzdve társadalmi kötelességének megfelelni és a nemzet közgazdaságának megfelelni.

A fényüzés pedig gazdagnál, szegénynél egyaránt igen mély gyökeret vert.

Míg a gazdag társadalmi osztálynál jut és marad is, addig a szegényebb a fényüzes felkarolásával egészen tönkre teszi az amugy is gyenge alapon nyugvó anyagi állapotot.

Meggyőződéseim, hogy e tekintetben is egy új nemzedéket kell nevelnünk, amelynek az igények megfelelőjenek e tekintetben anyagi állásának.

E célból tartom én szükségesnek, hogy iskoláinkból teljesen üzzük ki a fényüzést. Be kell vezetni tehát iskoláinkba egészen fel az egyetemig hazai házi iparból készült egyenruhákat. Mert ennek folytán hatalmas lendületet adnánk a hazai házi iparúak és annak az istenadta magyar kisgazda osztálynak évente egy pár millió jövedelmet, tehát állandó jövedelmi forrást szolgáltatnánk rendelkezésére.

— Ezt pedig megcsinálom bélyeg nélkül.
— Biza jó löszön tekintetős ur, szegényök vagyunk s . . .

— Tudnak irni?

— Nem tudunk mű instánám á'sson, a mű üdönkbe nem vót itt iskola, mű afféle tudatlan asszonyembörök vagyunk.

— Na nem nagy baj, segítünk azon is. Én erre a papirra, melyen a szolgabíró urnak irandók, (de csak majd, ha fagy) alájegyzem a nevüket. Így na, meg is van. Most csináljanak utánna kézjegyet, vagy fogják meg a penna nyelét ez is elég lesz.

— Hála Istennek így rendben volnánk. Még csak annyit, hogy maga Sári délig mindig lim-lomot, ami az édes anyjájé költötessen az ő lakására, a veszekedéssel, a osunya átkozódó szavakkal pedig egyszer s mindenkorra hagyjon fel, az afféle cigánynekhez s nem tisztességes székely asszonyokhoz illik.

Ért engem Sári?

— Értöm instálom tekintetős ur.

— Maga pedig Julisnén ebéd után eljön és jelentést tesz nekem, hogy hányadán van a dolog.

— Én, meginstálom á'sson a tekintetős jedző urat, mindönt böcsületösön haza viszők hézza, abba a zégybe ne lögyön kécsögös a tekintetős ur. Neköm nem ké a világ kéncéséit

es sömni, ami a zövé, lögyön a zövé, bódogujon vele. De a zigasság okábó kijelentöm, hogy egy mázos csipor s egy tángyér, a mit ökeme es jó tud etörött még nálunk létözése akamával s így azokat má nem adhatom vissza. Egy pár fuszujka karó es, — ugy mondom a hogy van, — elégött, bégyutottam vele, de ha a zuram haza kerü, hoz a zerdörő s keccörösön vissza szógátatom ökemének. No jó lösz é így! Most beszéljön kied, velem osztég ne kötölözkkögyék, ne pérétendájón ojant es a mi nincs.

— Jó van, jó, derágalatos léjányom, csak te se böcselkögy, fogd bé a lepcsösödöt, met . . .

— Elég lepcsös a kiedé, no nézzön oda a zembör!

— Na, na, már kezdik? Most mindjárt nem csinálom meg az irást. — Elmehetnek, de ugy teygenek a mint mondtam, különben baj lesz.

— Ugy töszünk, ugy töszünk, nem vagyunk mi afféle akációs teremtesök. Má öngedemet instálunk, ha valamit vétöttünk. Ágya meg a jó lsten a tekintetős urat, ágya meg öszöntfössége. Kezeit esókoljuk, jogésségöt. . . .

Akkor meg lesz oldva a házi ipar támogatásának a kérdése is. Mert az így nevelt generáció fel fogja fogni, hogy a hazai pénz a haza termelőit kell, hogy gazdagítsa.

A legnagyobb veszedelmet emellett az alkohol okozza. Az alkohol terjedésének a meggátlására mindenek előtt a községi italmérési szabályrendeletet kellene megszoritani, mert az alkohol szüli a tolvajt.

Fenkölt szellemi vezérünk: gróf Apponyi Albert, közoktatásügyi miniszterünk a múlt ősszel az állami iskoláktól adatokat kért be arra nézve, hogy mely tanulók használtak szeszes italt. És milyen hatás észlelhető azoknál szellemi fejlődésükre?

Ugy magunknak, mint a szülőknek is kötelességük, hogy e kérdés szerencsés megoldásában közreműködünk. Mert fájdalom, ma is sok tudatlan szülő még abba a hitben él, hogy az alkohol használ, csecsemő gyermekével is megitatja azt.

E téren is új nemzedéket kell nevelnünk. Az iskolákban az egészségtant és vele kapcsolatosan az alkohol káros hatásának az ismertetését fokozottabb mértékben kell keresztülvinnünk.

Egyidejűleg a törvényt akként kellene megváltoztatni, hogy amelyik szülő gyermekeinek iskolaköteles korukban szeszes italokat ad, a legszigorubbán megbüntessenek. Hasonlóan kellene azon korcsmárosokkal is eljárni, akik a törvényt áthágják.

(Folytatjuk)

H I R E K.

A fogarasmegyei köztisztviselők önszegélyző egyesülete.

Az élet nehéz küzdelmei és a mindinkább fokozódó drágulások szükségessé tették, hogy az egy társadalmi osztályba tartozók egymással társuljanak, lehetővé tévén ekként a könnyebb boldogulhatást. Már az emberi fejlődés története is mutatja, hogy az emberek a legkezdetlegesebb korban is szövetkeztek egymással a kitűzött cél elérhetése érdekében, amely szövetkezés az ember szellemi fejlődésével mindig nagyobb és nagyobb mérvet öltött s mindinkább tökéletesebb formákat nyert. A szövetkezések terén legfiatalabbnak tekinthető az állami tisztviselők tömörülése. Az állami tisztviselők nehéz anyagi helyzetének már-már elviselhetetlen volta hozta létre az országos tisztviselők szövetségét, amely szövetségnek jótékony hatása a megalakulás után nyomban érezhetővé vált s azóta az állami tisztviselők sanyaru helyzetének fokozatos javulása nemcsak szemlátomást halad előre, hanem a javulás kézzelfoghatólag is megállapítható. Az országos tisztviselők egyesületének kebe-

lében nyomban kezdetét vették a fiókköröknek vármegyék szerint való megalakítása is. Így Fogaraszvármegye területén is, Beke István m. kir. adótárnok és Dr. Kertész Endre m. kir. adóhivatali ellenőr buzgólkodására megalakult a fiókkör, amelynek rövid idő alatt immár 85 tagja van. A fiókkör tagjai lehetnek a vármegye területén működő állami, törvényhatósági és községi (városi) (ide számítva bármilyen jellegű iskola tanítóját is) tisztviselők. A fiókkör megalakítása után első sorban is olyan intézmény alapját kellett a kör keretében megvetni, amely intézmény hivatva lesz a tagok anyagi helyzetét szükség esetén könnyíteni. A fiókkör keretén belől az 1907. évi dec. 29-én megalakított tehát: „A fogarasmegyei köztisztviselők önszegélyző egyesülete.” Az egyesületbe 52 tag lépett be a megalakuláskor. Az egyesület tisztikara a következőleg választotta meg: elnök alulírott, a vármegye tanfelügyelője; alelnök Dr. Ludvig Alfréd fogarasi m. kir. aljárásbíró; titkár Dr. Ferenczy Károly fogarasi m. kir. járásbíró; jegyző; pénztárnok Beke István adótárnok; ellenőr Rohringer Richárd adóhivatali tisztviselő; felügyelő bizottsági tagokká: Hobián János m. kir. p. ü. számvizsgáló, Gergely János m. kir. p. ü. számellenőr, Kontesveller József városi tanácsos. — Az önszegélyző egyesület tagjai lehetnek a fiókkör tagjai, továbbá az értesítéssel ellátott díjnokok, pénzügyőrök és hivatalosok. Mindenik tag egy vagy több részjegyet válthat. Egy-egy részesjegy után 3—3 kor. díj fizetendő havonként, amely díj a havi fizetéséből vonatik le. A belépés 3 évre kötelező. Az időközben eltávozó, vagy az alapszabályokban felsorolt okok alapján kilépett tagok azonban az általuk befizetett összeget a reá eső kamatokkal együtt azonnal visszakapja. A tagok a pénzkészlethez képest kölcsönököt kaphatnak, amely kölcsön után a megállapított kamaton kívül semminemű más illetéket nem fizetnek s amely kölcsön rendszerint 6 havi egyenlő részletben vonatik le az illető fizetéséből. A kölcsönösszeget és a visszafizetés idejének tartamát az igazgatóság állapítja meg. A kölcsön kérés szóban vagy írásban az elnöknek jelentendő be, aki a körülményekhez képest a kért kölcsönt vagy azonnal folyósítja, vagy előzőleg igazgatósági ülést hív egybe. Az egyesület működését a folyó év január havától kezdte meg, az alapszabályok pedig illetékes helyre már benyújtattak jóváhagyás végett.

Tekintve, hogy a jobb módú köztisztviselők az egyesületbe való belépés által míg egyrészt erkölcsileg és anyagilag segítenek a rosszabb anyagi viszonyokkal küzdő tisztársaikon,

mert az egyesületbe történt belépésekkel gyarapítják az igénybe vehető pénzkészletet; a nagyobb családú és a kisebb fizetési osztályba tartozó tisztviselők pedig belépésük által míg egyrészt minden nagyobb megterhelés nélkül lassankint kis tőkét gyűjtenek a befizetések által maguknak, illetve hozzátartozóiknak, addig másrészt szükség esetén könnyedén juthatnak a szükséges kölcsönökhöz, anélkül, hogy a kölcsönt drágán kellene megfizetniük, avagy a kölcsönkéréssel bárki előtt is meg kellene alázkodniok; — felette kívánatos, sőt erkölcsi kötelességnek volna tekintendő, hogy a vármegye összes köztisztviselői tömörüljenek a létrehozott önszegélyző egyesület kebelében, hogy így az időnként előforduló anyagi esélyekkel szemben ezen intézménynél gyors és biztos védelmet és támogatást kereshessenek és találhassanak is. Megvagyok győződve, hogy a megalakított önszegélyző egyesület létrehozásának és minél kiterjedtebb mértékben való megerősítésének szükségét a vármegye területén működő tisztársak velem együtt átérzik, miért is ezen föltevésben fölkérem a tagul még be nem lépett tisztársakat, hogy az intézmény fölvirágoztatása és a célnak megfelelő működhetése végett ezen intézet kötelessége való belépésre nálam akár szóbelileg, akár írásbelileg mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Fogaras, 1908. január hó.

Szabó Elemér,

a fogarasmegyei köztisztviselők önszegélyző egyesületének elnöke.

— Uj főigazgató. Lapunk hetekkel ezelőtt közölte, hogy a nagyszabonyi kir. tankerület főigazgatója: K. Valther Béla lesz, aki 1861-ben született Kassán, 1883-ban nyert tanári oklevelet a matematikából és természettanból, 23 éves tanár, s 1899. óta igazgató. A „Budapesti Közlöny“ vasárnapi száma közli a királyi kinevezést, melyet mi is igaz örömmel regisztrálunk. K. Valther Béla neje Zsilinszky Mihály v. b. t. t. ny. kultuszminiszteri államtitkár leánya, így tehát már rég óta kiváló pedagógiai légkörben él, maga is jeles pedagógus, aki a nagyszabonyi tankerületet úgy is mint brassói kir. igazgató, továbbá ebben a kerületben a nemzetiségi intézeteknek a kormány által kiküldött képviselője alaposan ismeri. A királyi kegy tehát ezuttal olyan férfit ért, aki minden tekintetben érdemes erre a tekintélyes s diszes pozícióju állásra. Mi is tehát midőn ez a hírt újból regisztráljuk egyuttal gratulálunk az új tankerületi kir. főigazgatónak, kiről halljuk, hogy nagyon tapintatos, jó lelkű, igazságos jellemű férfi. Kívánjuk neki, hogy kitűnő elődje példáját követve, sokáig

viselje ezt a fényes tisztséget erőben s egészségben.

— **Nőegyleti előadások.** Mint halljuk, február 2-án az izr. nőegylet nagyszabásu balletet rendez. Aki emlékszik még a „b a b a t ü n d é r r e,“ az bizonyára élénk érdeklődéssel várja ezt az újabb szenzációt. Az érdeklődés ez iránt a balettestély iránt a városban óriási s a bájos rendezőség köréből mindössze annyit tudunk lapunk részére megtudni, hogy a „V a d á s z á l m á t“ fogják előadni, amelynek tartalma a programban benne lesz. Jövőszámunkban erről az előadásról részletesebben fogunk írni.

— A ref. nőegylet is erősen készül, február közepére és az is ujdonsággal, nagyszerű, Fogarason még nem látott ujdonságra készül. Kétségen kívül álló dolog, hogy a bájos hölgyhadjárat a legszebb győzelemre fog vezetni.

— **Meghívó.** A fogarasi első temetkezési egylet f. hó 19-én, vasárnap délután 2 órakor a „Páris“ szállóban közgyűlést tart.

— **Kezdődik a tisztogatás.** Fogaras város rendőrkapitány helyettese: J a k ó c s Sámuel, az elmúlt héten rendeletet közzött a városban, mely az idevonatkozó szabályrendelet III. fejezetének 18 §-ára hivatkozva az aszfalt gyalogjárókról a hó, jég, sár vagy por rendez, mindennapi tisztítását rendeli el, kimondván, hogy a tisztogatás minden reggel 8 óráig végzendő. A rendelet ellen vétők a 39 §. megállapítása szerint 100 kor. pénz-bírságot, vagy megfelelő elzárást idézik maguk ellen. Végre tehát megkezdődött a tisztogatás, várjuk a folytatását az egész vonalon.

— **Színházi botrány.** Valóságos világvárosi tünetet észlelhetett a közönség az e hó 14-én lezajlott Uránia előadásán. Forró és zibongó, parázs színházi tüntetést, botrányt rendezett ez estén a publikum. A dolog higgadt leírása abból áll, hogy a vetítő gép elromlott. A termet egészen megtöltő, 2 koronás belépődijakat fizetett közönség elé sötét, homályos, teljesen élvezhetetlen képek kerültek. A hangulatot elkeserítette még az is, hogy a felolvasás és a vetítés más-más utakon haladt és mikor Jézust kellett volna látnunk, egy hetérát mutatott a gép és így tovább. A közönség egy darabig tűrte ezt, de midőn a képek mind rosszabbak lettek, egyes „nem látjuk“, „mi ez?“ „Ez is kép?“ „Botrány“, „kérjük vissza a pénzünket“, „az egy koronás mozi tökéletes képeket produkált“, „hagyja abba“, „menjünk haza“ és sok más, még reprodukálhatatlan kifejezés is kezdett hangozni. A villanyt felesavarták és a gép körül izgatott munka folyt. A 2-ik rész még élvezhetlenebb volt az elsőnél. A közönség tombolni kezdett. Piszogás, füttyölés, trombitálás, kacaj, kiabálás hangzott. Sokan hazamentek. A rendőrkapitány igyekezett esendőt teremteni, de ez lehetetlen volt, mert a közönség hangosan kijelentette, hogy véleményt nyilvánítani mindenütt szabad. A teremben maradt kevés közönség végre az utolsó két nagy képet és a legutolsó hosszú mozgóképet teljesen élvezhette. Az előadás végével az igazgató mély bocsánatkérések között jelentette ki, hogy nem tudták megtalálni a gépben történt hibát, csak most az előadás végén jöttek rá, hogy egy lánc el volt szakadva és ez okozta a bajt amit helyrehozva, ime megmutatta, hogy jót produkált. Az utolsó képet zajosan megtapsolta a közönség. Egyesek, — ezek nagyon esekély számban voltak — elítélendőnek vélték a fogarasi közönség viselkedését. A

magunk részéről ezuttal a nagy többség mellé kell sorakoznunk és kijelentjük, hogy épen városához méltóan viselték magukat. Vagy talán az lett volna helyes, hogy a két koronás belépődijak mellett csöndes butasággal nyeltük volna a láthatatlan képeket és nevetséges felolvasást? Mit csinál a nagyvárosi közönség ilyen esetben? Tombol, záptojások és egyebekkel fejezi ki nemtetszését! Ugy bizony. A hiba csak ott volt, hogy mikor a vezetőség látta, hogy itt baj van, egyszerűen kijelentenie kellett volna az előadás elmaradását és a jegyek holnapi érvényességét. Mert hát a drága pénzéért még Fogarason is élvezni és nem mérgeledni akar az ember, úgy bizony tisztelt megbotrányozó uraim. A gépet megjavítva a másnap és harmadnap tartott előadások már természetesen az Uránia szintjén állottak, ezeket azonban már szokatlanul kis közönség nézte végig. —n —n.

— **Bucsuestély.** Az Alsóárpásra megválasztott Dombrádi Gyula főszolgabíró távoztása alkalmából tisztelői és barátai f. hó 12-én Sárkányban nagy bucsuvacsorát rendeztek. A sárkányiak nehéz szívvel váltak meg az ő kedvelt főszolgabírájuktól, aki békés természetéért, egyenes és megnyerő modoráért nemzetiségi különbség nélkül az egész járásban igen népszerű ember volt. Az estélyen teljes számmal — mintegy kilencvenen — voltak jelen. A megjelentek nevében Werzár Győző aljárásbíró bucsuzott el. Beszéde megható és szívhezszóló volt. Utána Wolf Teobald lelkész, de la Motte Arthur gróf, Hochmann Izidor joggy. és még mások meleg szavakban adtak kifejezést a távozás feletti sajnálatuknak. A társaság cigányzene mellett a hajnali órákig volt együtt.

— **Berendelés.** A főispán Dombrádi Gyula alsóárpási főszolgabírót az első aljegyzői teendőik ellátása végett berendelte a központba. A berendelt főszolgabíró a héten költözött be városunkba és meg is kezdte hivatali működését.

— **Értesítés.** A fogarasi állami polgári leányiskolában az előadás 1908. január 20-án (hótfőn) reggel ismét megkezdődik. Fogaras, 1908. január hó 15-én, az igazgatóság.

— **Uj lap.** Mint értesültünk, „S z a m o s v ö l g y e“ címen új politikai lapot indítottak Szamosújváron, az ottani két régebbi ujság megszűnésével.

— **Iskolák megnyitása.** A folyó hó 18-án tartott járványbizottsági gyűlés határozata alapján az összes elemi iskolák megnyitnak hétfőn reggel. Olyan házakból, hol még ragályos bajban szenvedők lennének, a tanulók az iskolába ne menjenek fel, mert el nem fogadják őket.

— **Villamfűrés.** Valóságos áldása Fogarasnak a Kauffmann András tulajdonát képező villamfűrés. Aki tudja azt, mennyi baj van a favágókkal télen, milyen nehezen lehet kapni, milyen drágán és hányszor kell a cselédnek egész délutánokat eltölteni a favágó kereséssel, az nem győzi áldani a villamfűrészt élelmes, ügyes, okos tulajdonosát. Ha meggondoljuk, hogy ez a fűrés egy óra alatt elfűrészel egy egész öl fát, annyit, amennyit két favágó két napig vág, akkor belátjuk, hogy csakugyan nagy kényelmet élvezhet a fátfogasztó közönség még pedig olesó pénzért. Mert 4 darabban fűrészelve, hasogatva és helyrerakva senki sem kapta a fát 4 K 40 fillérért eddig, míg most, egy óra alatt kész ennyi pénzért. Sőt ha csak fűrészelni kell, úgy 3 K 60 fillérbe kerül. Hje halad Fogaras.

— **A betlen-utcai piszok.** Panaszt tett szerkesztőségünkben néhány előkelőbb fogarasi iparos azon türethetetlen piszok és miazmás illat miatt, amit a Betlen-utca elejénél levő utcavíz lefolyási csatornalyuk környékén élvezhet az ottlakó és a járókelő. A közeli házak lakói mindennemű piszkot, ürüléket és oda nem való dogokat oda öntöznek, rettenetes büzt gerjesztve ezzel. Reméljük, hogy a most kiadott, gyalogjáró tisztántartására vonatkozó erélyes és szükséges rendelet erre a csatornára is ki fog terjedni és így mihamarább megszűnik e botrányos állapotot.

— **Esküvő.** B a k k a i Dezső, volt honvédhadnagy az elmúlt héten vezette oltárhoz Kézdivásárhelyen K o m á r o m i Terézt, Fehér Károly szintársulatának tagját.

— **Táncestély.** Mint értesültünk, a függettenségi kör február 9-én táncestélyt rendez, amelyre védnökül a város egész előkelőségét megnyerték. Az életrevaló egyesület ezen kitünőnek ígérkező táncestélye iránt városszerte nagy az érdeklődés.

— **A járásbírószék ügybeosztása.** Ugy tudjuk, hogy minden városban a közönség tájékoztatva van a járásbírószék ügybeosztásáról. És ez így is van jól, mert hiszen ma már az idő pénz, a jogorvoslást kereső felek érdeke a beosztás tudni. Ugyátszik azonban Fogarason nem törődnek a jogorvoslást kereső közönség idejével. Ezuton kérjük tehát az illetékes hivatalt, vegye figyelembe az ügyes-bajos emberek kényelmét Fogarason is, csak úgy mint minden modern városban, — mert hiszen a közönségnek Fogarason is joga van a tájékoztatóra — és közölje nyilvánosan a járásbírószék szokásos újévi változásokat, illetve az ügybeosztást részletesen. Erre azt hisszük joga van a közönségnek, amely utóvégre is nem tehet arról, hogy Fogarason, a közönség semmibevevésének Eldorádójában kénytelen élni.

— **Magyar otthon.** Elsőrangú penzió a város központján. Családok, házaspárok és magános urak részére. Elegánsan berendezett szobák külön bejárattal, villanyvilágítással. Rézágak, fürdők kitűnő konyha. Olesó árak, Főherceg Sándor utca 30. sz. Budapest.

— **Katonaszökevény.** Boér György V. Récsei körözött katonaszökevényt el fogták és a várba helyezték be. F. hó 14-én a katona a várfalról levetvén magát, olyan szerencsésen esett, hogy csak orrát ütötte meg, melyből elindult a vér. De azért ő tovább menekült. A várban csak később vették észre a menekülést és a szökevény üldözésére siettek, de már későn, mert már eltűnt. Most megint körözik a katona étellel megbarátkozni nem tudó legényt.

— **A poruljárt medvevadász.** A dezsáni havason aludta téli álmát egy barna bundájú mackó ur. A favágók véletlenül felriasztották és az egyik ember karján súlyos sebet ejtve, a csöndes álmadozásból kizavart mackó nagybusan elbolyongott a kopceseli havasra, ahol hosszas keresés után végre egy jó barlangra talált. A sors azonban úgy akarta, hogy itt se pihenhessen. Comsa Aurél VII. oszt. gimn. tan. Balászfalván, otthon szünidőzván, atyja puskájával, egy ember kíséretében, kutyájával vadászni indult, sorsu épen a barlang elé vezető, s itt tüzet gyújtottak. A tüze és lárma elcammogott a mackó, mely épen akkor akart elrendezkedni új szállásán. A váratlan jövevény látára az ifju vadász ijedtében elfeledte, hogy puská

van kezében, kísérője pedig annyira becsavargatta ronggyal a puskáját a rozsdától való féltében, hogy mire kibontotta volna, a medve már megtámadta az ifju vadászt. Lábikráját összemarcangolta már, midőn a hü kutya megtámadta gazdája ellenességét. A medve most a kutyával kezdett viaskodni, ezalatt az ember a sebesülten elmenekült. A pórus járt medvevadászt az orvos bekötözte, sebe komoly aggodalmakra ad okot.

— **Tisztújítás.** A fogarasi iparos ifjak önképző köre a folyó hó 12-én tartott közgyűlése alkalmával tisztikarnak a következő személyeket választotta meg: elnök: Sebők Sámuel, 1-ső alelnök: Simon József, 2-ik alelnök Radu Jenő, titkár: Hirschhorn Frigyes, pénztárnok: Barna Pál, jegyző: Stoihitia Illés, segédjegyző: Schág József, ellenőr: Tamás Gyula, könyvtárnok: Molnos Zsigmond, gazda: Liser Károly.

— **Figyelmeztetés.** Egy idő óta nagy divatba jött az, hogy a kézi kocikat, targoncákat nem a kocsi-uton, hanem a drága aszfalton huzgálják az inasok; sőt előfordul az is, hogy a szekeresek nem kimélve semmit, nem törődve semmivel főlhajtának az aszfalt gyalogjárókra s ezért van az, hogy az aszfalt-utak széleiről a védő, rakott kövek kitöredeznek s így az aszfalt nagyon rongálódik. Főlhívjuk a rendőrkapitány figyelmét ezen dolgok szanálására, aki most már az ilyen ügyekben, a maga hatáskörében teljes hatalommal rendelkezhet és szigoruan, kérlelhetetlenül büntethet. Az ilyen dolgokkal nagy kárt okozhatnak a vigyázatlanok az adózó polgárságnak.

— **Tisztviselő egyesület.** Lapunk mai számában, a hirovat élén Szabó Elemér kir. s. tanfelügyelő részletesen beszámol az újonnan megalakult önszegélyző egyesületről. Nem győzzük hangsúlyozni, hogy a jobb fizetésű és vagyonos tisztviselőknek mennyire erkölcsi kötelességük pénzük egy — hacsak kis részét is — ez egyesületben elhelyezni, segítvén ezzel szerényebb jövedelmű és anyagi bajokkal küzdő tisztviselő társaikon. Ajánljuk a tisztviselő figyelmébe mai első hírünket.

— **Az ideai farsang.** Az idén a farsangot a kalendárium csináló nagyon hosszúra nyújtotta. A boldogabb időkben, mikor még az emberek háta mögött hevert egy pár száz hold föld, vagy a takarékpénztárakban egy pár zsirosabb részvény, hencidától boncidáig folyt a jó tokaji nektár, de most, midőn nagyon sok ember passzív tagja a takarékoknak, megcsappant ez a jó kedv s nagyon helyesen és okosan mindenki a fogáshoz veri a garast s nem farsangol. Tavaly annyit mulattunk Fogarason, hogy szinte már restelve irtuk ki a bálakat, hogy azt ne mondják más helyek, hogy: „könnyelműek“ vagyunk. Most dícséretére legyen mondva Fogaras társadalmának, elég csendes s eddig nincsenek itt tultengésben a mulatságok s ez a mai drágaság közepette nagyon is helyén van. Ugy halljuk, hogy még a függetlenségi kör, izr. és ref. nőegyletek s a tennisz-klub adnak estélyt s talán a gimnázium rendez egy matiné-t s azzal a mulatságok véget érnek.

— **Olvasó-egyesület Zernesten.** Zernestről írják, hogy ott a napokban nyílt meg a zernesti olvasó egyesület, amelynek tagjai és látogatói közé Zernest egész intelligenciája odasorakozik; tudatában annak, hogy egy kis községben milyen kulturmissziót teljesít egy jól szervezett és hivatása magaslátán levő

olvasó egyesület. A fiatal egyesületnek virágzó jövőt kívánunk.

— **Székely falvak vízhiánya.** A Homoród menti községekben — írja onnan tudósítónk — a száraz hideg következtében a kutakból a víz rohamosan kezd apadni, főleg a magasabban ásattakból, úgy, hogy ivóvizben nagy a hiány. A folyó vize is apad s a malmok maholnap alig tudnak őrölni. Sőt ez a száraz hideg ha sokáig tart, a vetésekben is kárt okoz.

— **A hasznos hajtó téli foglalkozások.** Az Erdélyi Gazdasági Egyesület kolozsmegyei szakosztálya megkezdte téli akcióját, melynek célja a földmivelő nép gazdasági szak tudásának fejlesztése és hasznos hajtó téli foglalkozások népszerűsítése. Tükén és Mákon fadaragó tanfolyamot, Szucsákon 6 hetes kosárfonó tanfolyamot rendeznek, Bácsban pedig most van a kosárfonó szövetkezet alakulóban.

— **A vasárnapi munkaszünet felfüggesztése.** A kereskedelmi miniszter az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szóló 1891. évi XIII. t. c. 3. szakaszában foglalt felhatalmazás alapján megengedte, hogy Brassó állomáson a kirakott áruknak a pályaudvarról való elfuvarozása, illetve az elfuvarozással járó munkálatok, további intézkedésig vasárnapokon is az egész napon át, minden korlátozás nélkül végezhetők legyenek.

— **Teáznak a rendőrök** Nagyváradról írják: A beállott erős hideg estéknek leginkább a rendőrök vannak kitéve. Ezeknek az embereknek a legnagyobb hidegben is ott kell állaniok a poszton és vigyázni a közönségre felelősség mellett. Ez a feladat oly terhes most, hogy erősen próbára teszi a rendőrök szervezetét. A főkapitány az éjjeli rendőrökért most elrendelte, hogy a rendőrörszemek felváltásakor a városházán egy-egy csésze teát kapjanak. Már a múlt éjjel teáztak is a rendőrök. Ez minden esetre utánzásra méltó humánus cselekedet és bizonyára jobb mintha a rendőrök — mint az a vidéki városokban történni szokott — tekintélyük veszélyeztetésével felügyeletőkre bízott kocsmákban vagy kávéházakban fogadnak el egy-egy pohár pálinkát vagy forró italt, amire gyenge dotációjuk és a nagy éjjeli hideg kényszeríti őket és amit alapjában véve rossz néven sem vehetünk tőlük.

— **Elítelt huszárok.** A múlt év október 13-ik napján Kettesztényfalván verekedés történt a polgárok és az ottan állomásozó huszárság legénysége között. A verekedésben részt vett huszárokat a brassói katonai bíróság elítelte és pedig: Wolf János őrmestert lefokozással járó egy évi súlyos és szigorított börtönrre, a többi 13 huszárt pedig hat héttől négy hónapig terjedő fogságra.

KÖZGAZDASÁG.

Éneklő madaraink védelme.

Rögen, ha megjött a kedves tavasz és a várva-várt nyár, bármerre mentünk, az éneklő madarak dalolása töltötte be a levegőt. Kora reggeli sétáinkat a kis madarak ezreinek hangos csicsérgése tette kellemessé. Gyümölcsös kertekben, a patakok s utak mentén levő jegenye és égerfáinkon, a városligetben, szóval minden befásított helyen ott találtuk a nagy természet ingyen zenélő seregeit. Télen a cinkék, pintyőkék, sármányok és bubos pacirták csapatai lepték el a városzéli udvarokat, hogy — más táplálék hiányában — az oda kidobott konyhai hulladékokat felszedegessék.

Egy pár év óta másképp állunk kicsiny dalos madarainkkal. Tavasszal és nyáron is alig látunk itt-ott egy néhányat. Mintha sztrájkolnának. Mintha ők is modern világot ólnének. Télen meg vereben és varjun kívül más madarat már nem is láthatunk. Évről-évre kevesbedik kicsiny dalosaink száma.

Ennek a nagy változásnak azonban nem az ő sztrájkjok az oka, hanem egy más, sokkal szomorubb dolog, amit elhárítani mindenkinnek egyformán érdeke s kötelessége.

Évekkel ezelőtt a gyermekek gummi-parittyával, felnőtt ifjak pedig floberttel vadásztak a kis madarakra. Sokat elpusztítottak közülök, sok pedig megunva a folytonos üldözést, menekült, elvándorolt oly távolabbi helyekre, ahol kevésbé vannak zaklatásnak kitéve.

Valószínű, hogy a kis madarak üldözése nemcsak nálunk, hanem az ország legtöbb vidékén és ugyanazon időben vált divatos sporttá, mert egy idő óta a földmivelésügyi miniszterium rendelete alapján minden tavasszal helyi hatóságainktól felhívást kapnak az iskolák vezetőségei, hogy az iskolás gyermekeket figyelmeztessék az éneklő madarak hasznosságára. Hogy oktassák arra, mily kiszámíthatatlan kárára lenne hazánknak, ha az éneklő madarak kipusztulnának s éppen ezért a legkomolyabban kössék a lelkiükre a madarak védelmét. Igyekezzenek a tanítók a törvény szigorára való utalással leszoktatni a gyermekeket az éneklő madarak fészkeinek rombolásáról, tojásainak vagy kicsiny fiókáinak a fészkekből való kiszédéséről.

Ujabb időben „M a d a r a k n a p j a“ címén közoktatásügyi miniszterünk egy napot minden év május havában az éneklő és hasznos madarak védelmére való oktatásnak szenteltet az iskolákban.

És e kettős rendelkezésnek a helyi iskolák tanítói lelkiismeretesen, teljes jóakarattal eleget is tesznek. De mit ér mindaz akkor, amidőn akadnak emberek, akik üzletszerűleg tengelicét, csizet, pintyőkét s más éneklő madarat 100-ával egyszerre (évenként 15—20-szor) szállítanak külföldre, a legtöbbet Németországba madárkereskedőknek.

A verebek és sármányok is mindegyre kevesbednek városunk környékén, mert a madarakkal üzérkedők bagolyfélék szállításával is foglalkoznak s ezeknek táplálására összefogdossák a környéken található verebket s más apró madárkakat.

Önként következik a fentiekből, hogy éneklő madaraink pusztulásának következménye részben, hogy egy néhány év óta a hernyók sokasága lepi el s szinte lombtalanná teszi nemcsak gyümölcsöseinket, hanem vadfáinkat is; mert tudnivaló, hogy az éneklő madarak táplálékának legnagyobb része rovar- és hernyófélékből áll s ezek csak akkor szaporodhatnak el szerfelett, ha a madarak pusztulnak.

Éneklő madaraink védelme tehát annyira fontos dolog, hogy azt nem szabad figyelmen kívül hagynunk. Éppen ezért mindenkinnek, a város összes lakóinak egyformán érdeke, hogy a madárpusztítókat és madarakkal üzérkedőket illetékes helyen feljelentsék, a feljelentetteket pedig a hatóságok kérlelhetetlen szigorral büntessék. Ha a büntetés pénzbírságból állana, a befolyó összeget valamely jótékony célra lehetne fordítani s a hasznos madarak védelme is terjedne.

Figyeld,

Közönség köréből.

E rovat alatt megjelent közleményért nem vállal felelősséget a Szerk.

A fogarasi temetkezési egyesület ügye.

Gagy Samu számadás vizsgáló felügyelőbizottsági tag ur ez ügyben felsorolt adatait szükségesnek vélem még az alábbi hitelesen megállapított tévedésekkel kibővíteni.

Az 1907. év aug. 31-én Botha Károly ur által átadott pénztári naplóban az elszámolás szerint bevételként 33,866 K 14 fill. volt feltüntetve, kiadásban 34,576 K 76 fill. vagyis 710 K tulkiadás, amit volt pénztáros állítólag sajátjából fedezett.

A vizsgáló bizottság azonban mindjárt legelől két tételt talált, amely kifogás alá esik. Egy 125 koronás és egy 75 K 16 filléres tétel van elszámolva, aminek nem volna szabad elszámolva lennie.

Igy Botha ur követelése ezen két helytelenül elszámolt tétel levonásával rögtön 510 K 33 fillérré apad le. Azonban ez a követelés is csak állítólagos még pedig azért, mert Botha ur kettős amerikai könyvvitelt vitt — saját szavai szerint. — Ezt a kettős könyvitelt ő bizonyosan úgy érti, hogy egyes kiadásokat duplán számít be, a bevételt csak egyszeresen azaz ugyanazt az összeget kétszer számolja el. Ezt a műveletét a régi világban a korcsárosok duplán fogó krétájának nevezték. A könyveket vizsgálók lépten-nyomon ilyen kettős összegekre bukkannak. Nevezetesen:

Az 1907. aug. 31-én lezárt pénztári napló 167-ik lapján a bevételi oldalon, halotti járulékokban 640 K összesített tétel ellenében, a kiadási lap 176 oldalán a pénzbeszedő biztosok megterhelése 6809 K. Igy a napi összeg 400 K kiadásban több, mint kellene. Itt a tévedés 400 kor. A 70 számú bevételi oldalon halotti járulékokban 960 kor. az összesített bevétel, melynek ellenében a kiadás 70 oldalán pénzbeszedői biztosok megterhelése 3260 K összegben fordul elő. A kiadási rovat tehát itt 2300 K tulkiadást mutat. Itt a tévedés csekély 2300 K.

A pénzesnapló 132 oldalán a koporsó és kiadásrovat végén az átviteli összeg 160—160 korona. A 133 oldal elején azonban csak 150—150 korona van áthozva. A tévedés itt is 10—10 korona.

A fogarasi közkorházban mult év febr. havában elhalt Veres Lajos tag után, a kéznél levő okmányok szerint 19/1907. számú elnöki utalvánnyal, összesen 199 K 28 fill. utaltatott ki. Az elszámolásnál azonban a pénztáros az elnöki utalvány ellenére 60 fillérral többet adott ki, amint a pénztári napló 162 lapján látszik. Veres Lajos, az egyesületnél 152 K 60 fillér tőke és tőkésített kamat tartozással szerepel, amint ezt az adósok könyvének 207-ik lapján látjuk, melynek ellenében az elnöki utalvány 199 K. 28 fillérral, aláíratlan okmánnyal van elszámolva. A fogarasmegyei közkorház 28/1907. számú átiratában Veres Lajos, mint ápolója 52 K 60 fill. követelését tudatja az igazgatósággal, az iratok között feltalált keresvénye szerint. A fennmaradt 46 K 63 fillérről azonban nincs szó többé. Hogy az hova lett kifizetve, az nincs okmányolva. Ép így a Goldschmidt Mihály utáni 200 koronás kifizetés sincs okmányolva, és számtalan ok-

mány van aláírva de nyugták nélkül. A pénztári napló ezenkívül nem tünteti fel a bekebelezett pénzek összegeit sem.

A pénztári-napló 127 számú kiadási oldalán 368—380 tételig 1145 K 18 fill. kiadási napi összeg, mint készpénz kiadás találtatik takarékpénztári betét gyanánt. Ezen 1145 K. 18 fill ugyan bevételileg stornizorva van a pénzbeszedő biztosok javára. de nincs takarékbetéti érték gyanánt bevezetve és felvéve. Vajon ez nem tévedés?

Ugyszintén a pénztári napló 122 számú kiadási lapján a 114—127 tételig 1120 K segély kölcsön 80—80 koronás tételekben kiadásként vétetett fel, a pénzbeszedő biztos ezen összeggel is mint törlesztéssel megkönnyítettett, de a bevételi segély kölcsön nem növekedett ellensúlyozó bevételi tételekben. Bizonyára tévedésből nem fordul elő!

De nem fordulnak elő mint pénzürtéket képviselő okmányok sem. S a reájuk vonatkozó, zálogokként visszatartott könyvek sincsenek adóslevelekkel ellátva. Az adósok főkönyvében pedig, mint kiadott 6%-os kölcsönök könyveltettek el, alapszabály ellenében. Ez aztán már nem tévedés, hanem szándékos pénztári művelet, amely a számadások ideális teteleit adja meg.

Ilyen és még ezeknél nagyobb tévedésektől hemzseg az egyesület kezelése, azonban az egyesület üdvét annyira a szívkön viselték, hogy 2 évig közgyűlést nem hívtak egybe, megszegvén ezzel is az alapszabály rendelkezéseit. Beszélhetnék még bizonyos, nagyszámú nyugtáblevegekről is, amelyeket volt pénztáros ur az asztalfőkéjében felejtett s melyekért most utólag, az adóhivatalban fizetget. Szólhatnék még arról is, hogy Botha ur, Goldberger Sámuel tagunk ellen rágalmazási pert indított, mert Goldberger mindenkinek elmondta az ő vele történeteket, azonban Goldberget, bizonyítékai alapján — a helyi járásbíró a rágalmazás vádja alól felmentette, a perköltségekben felperest marasztalván el — de minek foglaljak még nagyobb helyet is el a lapban, azt hiszem, felsorolt reális és hiteles adataim felmentenek a Botha ur által hangsúlyozott alaptalan, személyes boszúból eredő vádaskodás alól. A felsorolt adatok hiteles számok, melyek sürgős vizsgálatért kiáltanak!

Fogaras, 1908. jan. 19.

Borsai Rezső,

a fogarasi első temetkezési egyesület igazgató-elnöke.

Szerkesztői üzenetek.

Névtelen levelekre és cikkekre nem válaszolunk.

V. Gy. Sárkány. Köszönjük és kérjük ezután is, minden legesekélyebb dologról szíves tudósítását.

Munkabíró Fogaras. Jól mondja, hiszen munkásság az élet sója!

Uránia néző Fogaras. Sajnáljuk, hogy hosszadalmas cikkének nem adhattunk helyet, aktuálisabb és a köz javát szolgáló cikkeinknek kellett elsőbbséget adnunk. Kérjük, elégedjék meg a mi, ez ügyről irt rövidebb hírközleményünkkel, hiszen ebben, — ha más szavakkal is — az egész osemény hűen van pertraktálva.

Tudósító, Zernest. Nem történik ott bergengóciában semmi? Régota nem kaptunk hírt! Üdvözet.

20 éven alul álló helyi költőinket felkéri a szerkesztőség, hogy — tekintettel a drága faárakra — az eddigieknél fokozottabb mértékben küldjék a verseket. Fűteni jó lesz velök!

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
THERFIELD DAVID.

Sz: 42—1908. tjkvi

ÁRVERÉSI HIRDETÉM. KIVONAT.

A sárkányi kir. járásbíró mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy Bera János végrehajthatónak Bera György bukaresti lakos végrehajtást szenvedő elleni 500 kor. tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a brassói kir. törvényszék a sárkányi kir. járásbíró területén levő Mundra község határában fekvő Bera György és Bera György bukaresti lakos nevéken álló a mundrai 265. sz. tjkvben foglalt A †

	hrs. ingatlanra	38 korona
1019	"	38 "
2157	"	16 "
2204	"	25 "
3436	"	37 "
4006/2	"	72 "
3741	"	15 "
4426/1	"	37 "
4636/1	"	50 "
4674/1	"	41 "
4974	"	20 "
4992	"	59 "
6167	"	7.50 fill.
6148	"	7.50 "
6572	"	7 korona
7181-7183	"	27 "
8423	"	9 "
8864	"	14 "
9014	"	23 "
9022	"	23 "
9028/1	"	23 "
1347/3	"	90 "
8846, 8847	"	14 "

a 6126/15. hrsz. a. ingatlanoknak Bera György bukaresti illető kétharmad részére 215 kor. 50 fill. és a mundrai 466. sz. tjkvben foglalt 9107—9137. hrsz. a. ingatlanból B) 70 alatti ingatlanjuttalékára 27 kor. ezennel magállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1908. évi március hó 23-ik napján d. e. 9 órakor Mundra község házában megtartandó nyilvános árverésen megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becslésének 10-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Sárkány, 1908. évi január hó 4-én.

A kir. j. bíróság, mint tjkvi hatóság.

Gáspár,
kir. járásbíró.

Hirdetések felvételnek

e lap kiadóhivatalában.

Sz. 40—908.

Faeladási hirdetemény.

Alólirott ménesbirtok igazgatósága közhírré teszi, hogy a tulajdonát képező Lupsa község határában fekvő „K“ legelő erdőüzem osztály 1—7 osztágában 203-9 kat. holdon szétszórtan álló 1633 darab tölgy szál-fát, mely hivatalosan 3253-75 m³ hasznofára 1804 m³ tűzifára becsültetett 1908. évi január 24-én d. e. 11 órakor Fogarason a m. kir.

állami ménesbirtok igazgatóságának hivatalos helyiségében zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Kikiáltási ár 76700 kor. 16 fillérben állapított meg, melyen alul a faanyag eladatni nem fog.

Az ivenkint 1 kor. bélyeggel ellátott írásbeli zárt ajánlatokban az ajánlott összegnek számmal és betűvel szabatosan kell kifejezve lennie s a zárt ajánlat azzal a záradékkal látandó el, hogy a versenyző az árverési és szerződési feltételeket ismeri és magára nézve kötelezőnek elismeri. Minden zárt ajánlatnak tartalmaznia kell a 10% bánatpénzt készpénz vagy óvadékképes érték-papirokban.

Az árverési és szerződési feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők a fogarasi m. kir. állami ménesbirtok igazgatóságánál, a kománai gazd. kerület intézőségénél és a sárkányi m. kir. erdőgazdálkodásnál.

Fogaras, 1908. január hóban.

A fogarasi m. kir. állami ménesbirtok igazgatósága.

NB. Kihasztnálási határidő 1910. december 31.

!!Látványosság a fővárosban!!

Deák Ferenc-szálloda

Csendes családi szálloda.

BUDAPEST, VIII., Aggteleky-utca 7.

Fényes berendezés. 75 szoba, központi légfűtés, villanyvilágítás, amerikai élelmiszerkészlet, részmosdók, fürdősz. fényesen berendezett kávéház, mérsékelt árak.

5 percrenyire a keleti pályaudvartól.

Tulajdonos:

PALLAI MIKSA.

Szőlőoltványok.

Fajtiszta Ripária-Portális alanyon oltott elsőrendű duggyökérzetű, teljes felelősség mellett szállítok — következő fajokban:

Borfajok: Erdei, Olasz-Rizling, Kövidinka, Nemes Kadarka, Furmint, Slankamenka, Burgund, Oporto, Mézes-fehér, Karbenet, Sárféher, Ezerjő, Mirkovácsi, Muskotály.

Csemegefajok: fehér és piros Chasselas, Passatuti.

1000 darab sima zöldoltvány . . .	80 kor.
1000 „ gyökeres I. oszt., 2 éves	180 „
1000 „ „ II. osztály . . .	140 „
1000 „ sima Ripária-Portális I. o.	16 „
1000 „ „ „ II. o.	9 „
1000 „ gyökeres I. osztály . . .	30 „
1000 „ „ II. osztály . . .	18 „
1000 „ fásoltvány I. osztály . . .	200 „
1000 „ „ II. osztály . . .	140 „

Tavaszi szállításra is elfogadok már most rendelést. Előlegül az ár egynegyed részét beküldeni sziveskedjék.

Bort a legjobb minőségben napi ár szerint szállítok.

Tisztelettel

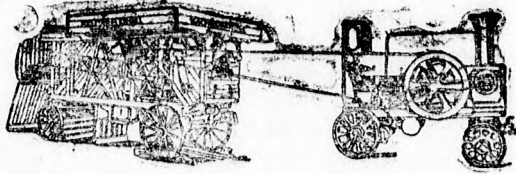
Sárkány József,
Gyógyos, (Hevesm.)

Kalmár és Engel

NÓTOR ÉS GEPGYÁRA

Városi raktár: BUDAPEST. Gyár és iroda: V. Lipót-kör. 18. VI. Úteg-u. 19.

Ajánlja úgy eséplőgépet, mint malomüzemre leg-egyszerűbb benzínmotorjait, benzínlokomobiljait, valamint szivógázmotorjait, melyek V. Lipót-körút 18. bármikor üzemben megtekinthetők.

- Teljes jótállás - Egyedül létező újdonság!
kifűnő eséplésért!

Ezen motorok egyenletes járása és bámulatos egyszerű szerkezetük folytán bármely legjáratlanabb ember által is azonnal könnyen kezelhetők.

Árjegyzék ingyen. Olcsó árak részletfizetésre.

Tüzifa eladás!

Hirdetmény.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, miszerint a fogarasi gőzfűrészgári raktárunkban eladni való kemény tűzifakészletünk van a következő árak mellett:

I. oszt. szárazbükfa 1/4 ölenként 7 korona II. oszt. száraz bükfa 1/4 ölenként 6 K 50 fill.

Ezen minőségű tűzifát a Sebes községi „Smida hid” elnevezésű raktárunkban ölet 20 koronáért adjuk el.

Megrendelhető: Thierfeld D. és János I. cégeknél.

Fogaras, 1908. január 1-én.

Tisztelettel:

Schneider I. és Tsa.

K Ö H Ö G É S !

Ki ezt figyelmen kívül hagyja,
— önönmaga ellen vétkezik. —

Kaiser-féle

Mell-cukorka

a 3 fenyővel.

Orvosilag kipróbálva és ajánlva:
köhögés, elnyálkásodás és
rekedtség ellen.

4512 hitelesített bizonyítvány tanúsítja, hogy megtartják azt, amit ígérnek.

40 és 20 filléres csomagokban kaphatók:

Hermann P. János, Kontesveller
Károly, Steinbergi Pildner Frigyes
urak gyógyszerüzemében, FOGARAS.

Értesítés.

A fogarasi takarékpénztár részvény-társaság igazgatósága legutóbb tartott ülésében a betétek utáni kamatot 4 1/2%-ról 5%-ra felemelni határozta. 1-3

Első fogarasi nőiruha-, szabásati és varró-iskola.

Folyó évi február hó 1-én
nyitja meg

első tanfolyamát

Szóbeli felvilágosításokkal —
készséggel szolgál kiváló tisztelettel:

MÜLLER M.

akadémiai és gyakorlatilag képzett szabásné, Huréz-utca 16. sz.

Visszelárusítók kerestetnek!

Harisnya nélküli petroleum izzóvilágítás!

5% olaj megtakarítás.

Korommentes!

Szagtalan!

Robbanásmentes!

Eltörhetlen!

Lámpaátalakítás fölösleges.

10" = 1 Kor. 75, 14" = 2 Kor. —, 16" = 2 Kor. 30.

Utánvét és postadíjmentes!

Atnézet díjtalanul!

Petroleum-Glühlicht-Industrie Kronach

(B A Y E R N.)

Visszelárusítók kerestetnek!